

Dünyada ve Türkiye’de Uzaktan Eğitime İlişkin Bir Değerlendirme

M. Kara¹, M. Sarı², R. Kaymaz³, S. İ. Kurt⁴

Öz

Uzaktan eğitim uzunca bir zamandır dünya literatüründe yer alan ve farklı eğitim kademelerinde yer verilen bir stratejidir. Özellikle yetişkin eğitimi ve yüksek öğretimde çağın bir gereği olarak başvurulan bu stratejinin, Covid salgınıyla birlikte tüm eğitim kademelerinde yer bulması tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bir kriz çözümü olarak değerlendirilmektedir. Bu araştırma Kore, Estonya, Kanada ve Birleşik Krallık gibi eğitim sistemleriyle dünya sıralamasında öne çıkan ülkelerin uzaktan eğitim sistemlerinin incelenmesi ve ülkemizde var olan uzaktan eğitim uygulamalarının açığa çıkarılması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Covid, Kriz Zamanlarında Eğitim

An Evaluation of Distance Education in World and Turkey

Abstract

Distance education is a strategy that has been in the world literature for a long time and is included in different education levels. The fact that this strategy, which is applied especially in adult education and higher education as a necessity of the age, has a place in all education levels with the Covid epidemic, is considered as a crisis solution in our country as well as all over the world. This research was carried out in order to examine the distance education systems of the countries that stand out in the world with their education systems such as Korea, Estonia, Canada and the United Kingdom, and to reveal the distance education applications in our country.

Key Words: Distance Education, Covid, Education in Crisis

Makale Geçmişi Geliş: 22. 05. 2022 Kabul:24.06.2022 Yayın:30.06.2022

Makale Türü Araştırma Makalesi/Derleme Makalesi

Önerilen Atf Kara, M., Sarı, M., Kaymaz, R. & Kurt, S.İ. (2022). Dünyada ve Türkiye’de Uzaktan Eğitime İlişkin Bir Değerlendirme . *Uluslararası Sosyal Bilimlerde Mükemmellik Arayışı Dergisi (USMAD)*, 1 (1), ss. 2-10.

¹ Sorumlu Yazar: Milli Eğitim Bakanlığı Kahramanmaraş, mehmetkara46@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3275-3416.

² Milli Eğitim Bakanlığı Kahramanmaraş, mehmentsari_74@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-5055-0233.

³ Milli Eğitim Bakanlığı Kahramanmaraş, r_kaymaz02@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9052-2598.

⁴ Milli Eğitim Bakanlığı Kahramanmaraş, vuslatvisal46@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-0364-8705.

Giriş

Hızla gelişen teknoloji insan hayatından hemen her şeyin sil baştan ele alınmasını bir zorunluluk haline getirmiştir. Buhar makinesinin icadıyla başlayan teknoloji devrimi; insanlığın gelişim hızını tarihin en üst düzeyine çıkarmış ve bugün gelinen noktada bu devrim akıl almaz bir orana ulaşmıştır. Öyle ki sadece teknolojik değişimlerden hareketle dijital yerli ve dijital göçmen gibi kavramlarla insanoğlunun içinde bulunduğu bu durum betimlenmeye ve kuşaklar arası çatışma durumu açıklanmaya çalışılmıştır. Eğitim toplumların ihtiyacından hareketle şekillenmiş ve kurgulanmış bir sistemdir; ancak bu durum zamanla toplumun ihtiyaçlarının yanı sıra bireylerin ihtiyaçlarının da karşılanmasına doğru evrilmiş ve bugün bilinen haline dönüşmüştür.

İnsan hayatında ki değişim ve dönüşüm yalnızca kullanılan teknolojiden ibaret değildir. İnsanoğlu ilk eğitimi bireylerden (eğitimcilerden) almış, yazının icadı ile birlikte eğitim bireylerden yazılı materyallere (kitap, kitabe vb.) doğru bir kayma eğilimi göstermiş hatta bu yazılı kaynakların eğitimcinin yerini alacak noktalara gelinmiştir (Dinçer, 2016). Toplumun ihtiyaçlarının yanı sıra bireysel ihtiyaçların da göz önüne alınması zorunluluğu; eğitimi farklı içerik ve seçeneklerle sunma durumunu ortaya çıkarmıştır. Eğitim kurumlarında sürekli olarak artan öğrenci kapasitesi, buna bağlı olarak yetişmiş öğretici sayısının az olması ve hayat boyu öğrenme sürecinde kişilerin farklı zamanlarda, farklı mekânlarda kendi durumlarına uygun şartlarda eğitim alma isteği, kurumların personellerini daha hızlı ve daha ekonomik olarak hizmet içi eğitimlerini verme talebi ve bunun gibi birçok sebep insanoğlunu farklı eğitim modellerini keşfetmeye yöneltmiştir (Demir, 2014: 203). İlk olarak Wisconsin Üniversitesi'nin 1892 Yılı Kataloğunda geçmiş olan "uzaktan eğitim" terimi, yine ilk kez aynı üniversitenin yöneticisi William Lighty tarafından 1906 yılında yazılan bir yazıda kullanılmıştır. Terim, 1960'lı yıllardan başlayarak yaygın bir kullanım alanı kazanmıştır (Adıyaman, 2002: 92). Böylece temelde öğretmen ve öğrencinin fiziksel anlamda temas etmediği uzaktan öğretim süreci başlarda mektup, radyo, televizyon gibi iletişim araçları ile yürütülmüştür.

Hemen her ülkenin, sistemin, örgütün, toplumun ve bireyin kısaca "*beklenmeyen durum*" şeklinde tanımlanan krizlere maruz kılması olasıdır. Her ne kadar kriz ön görülemeyen bir duruma işaret etse aslında bunların ortaya çıkması neredeyse normal karşılanmakta ve *krizle mücadele-kriz yönetimi* gibi kavramları karşımıza çıkarmaktadır. Krizin kaçınılmaz bir durum olduğu bilinir, aynı zamanda hazırlıklı olunursa krizle baş edilebilir ve oluştuğunda kriz yönetilebilir (Sarı & Sarı, 2020: 57). Ancak unutulmaması gereken her krizin kendine has özelliklerinin bulunması ve etkili yönetildiğinde krizlerin bir takım fırsatlar sunacağı gerçeğidir. Buna göre ortaya çıkan bir krizin farklı örgüt ve sistemleri farklı açılardan ilgilendirdiği gerçeğinden hareketle nasıl yönetilmesi gerektiği önemlidir. Covid-19 küresel bir salgın olarak ortaya çıkmış ve tüm dünyayı öncelikle toplum sağlığı olmak üzere kültürel, ekonomik, eğitim, ticaret gibi birçok alanda tehdit eden bir krize dönüşmüştür.

En genel anlamda öğrencilerin okul binasında öğretmen ile yüz yüze etkileşime girmeden eğitim alması şeklinde tanımlanan (Dhawan, 2020:5; Kaup, vd., 2020: 1220; Kim, 2020: 145; Qazi, 2021: 110) *uzaktan eğitim/öğretim* süreci "acil uzaktan eğitim" (Bozkurt & Sharma, 2020), "acil e-öğrenme" (Murphy, 2020: 492), "çevrimiçi öğretim" (Rapanda, vd., 2020: 923) gibi farklı adlandırmalarla anılmış ancak tanım ve içerik ne olursa olsun beklenmeyen bu durum karşısında sahip olunan teknolojik avantajların eğitim sistemlerine ne oranda entegre edilebileceği önem kazanmıştır.

Bu çalışmanın temel amacı Covid 19 küresel salgını esnasında farklı ülkelerin eğitim sistemlerinin uzaktan eğitim bağlamında karşılaştırılmasıdır. Böylece kriz zamanlarında eğitim olgusuna ilişkin farklı ülkelerin hangi uygulamalara başvurduğunun irdelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kapsamında doküman incelemesi yapılmış ve elde edilen veriler betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2006) göre, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan doküman

incelemesi, nitel araştırmalarda tek başına kullanılabilir bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir.

Doküman analizi, basılı, elektronik ve görsel belgelerin içeriğini titizlikle bilimsel ve sistematik olarak analiz etmek ve değerlendirmek için kullanılan nitel araştırma yöntemidir (Ekiz, 2009; Kırıl, 2020). Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynakları olarak, diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanılması durumunda “verinin çeşitlendirilmesine” ve araştırmanın geçerliğine de önemli katkılar sağlayacaktır (Yıldırım ve şimşek, 2006).

Nitel araştırmada kullanılan diğer yöntemler gibi doküman analizi de bilgi ve belgelerden anlam çıkarmak, ilgili konu hakkında bilimsel bir anlayış oluşturmak, deneysel bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Corbin ve Strauss, 2008).

Araştırma nitel araştırma olarak tasarlanmıştır. Araştırma verileri doküman analizi tekniği ile toplanmış ve analiz edilmiştir. Gerekli hallerde doğrudan alıntılarla desteklenerek bulgular halinde sunulmuştur.

Bulgular

Kore’de Uzaktan Eğitim Faaliyetleri

Son yıllarda özellikle eğitim sisteminde yaptđı çeşitli reformlarla hem uluslararası değerlendirmelerde hem de sosyal, ekonomik ve kültürel hamlelerle adından sıklıkla söz ettiren Kore, dünyanın önde gelen eğitim sistemlerinden birisine sahiptir. Ayrıca Kore 2018 PISA sonuçlarında da ilk 10’da yer almayı başarmış bir ülkedir. Ülkenin bu başarı grafiği pandemi döneminde de varlığını hissettirmeye devam etmiştir. Kore hükümeti tarafından oluşturulan ve bir nevi kriz masası işlevi üstlenen “Merkezi Afet ve Güvenlik Merkezi” (Central Disaster and Safety Countermeasure Headquarters) aracılığıyla en başından itibaren ağıklık, şeffaflık ve demokratiklik ilkeleriyle bir mücadele sürdürülmüştür (MoE, 2020: 2) . Bu anlamda Kore hükümeti ilk dönem okul ağılışını 9 Mart 2020’den 9 Nisan 2020’ye erteleyerek bu süre zarfında tüm kademelerde ki öğrencilere isteğe bağlı ve öğretmen kontrolünde olmak üzere iki farklı çevrim içi eğitim fırsatı tanınmıştır.

Salgın kapsamında eğitim adına ülke çapında ne gibi tedbirlerin alınacağı Kore Eğitim Bakanlığı tarafından titizlikle kararlaştırılmıştır. Bu kararların alınmasında ülkede hanehalkının % 99,7’sinin evlerinde internet erişimine sahip olması ve gençlerin % 99,9’unun hızlı internet bağlantısına sahip olmaları da etkili olmuştur. Zira Kore hükümeti tarafından özellikle salgın hastalık durumunun bir kaosa dönuşmemesi adına 9 Nisan 2020’den itibaren 860.000 ortaokul ve lise düzeyinde öğrenci, 20 Nisan 2020 tarihinden itibaren ise ülke genelinde ki tüm 5.340.000 ilk, orta ve lise düzeyinde ki öğrenci çevrim-içi öğrenme aşamasına geçmiştir (OECD, 2020).

Öğrencilerin hangi aşamada ve düzeyde hangi platformlarda öğrenim göreceği kararlaştırdıktan sonra; ilkokul öğrencileri için *KERIS e-learning Site* ve ortaokul-lise öğrencileri içinse *EBS Online Class* platformları yayına sokulmuştur (MoE, 2021). Kore’de dikkat çeken diğer uygulamalar ise ülke genelinde uygulama birliğinin sağlanması amacıyla kılavuzlar yayınlanması, çevrimiçi öğrenmeye geçilmeden önce 495 çevrimiçi sınıf uygulamasının paylaşılması, 181 gönüllü öğretmen ile pilot uygulama yapılması, özel gereksinimli / dezavantajlı öğrenciler için kişiselleştirilmiş çevrimiçi öğrenme planları, Kore Bilim ve Bilişim Bakanlığı ve LG ile Samsung gibi dünya devi firmalar ile işbirliği yaparak tablet/bilgisayar alımı/kiralması gibi tedbirlerdir (OECD, 2020).

Kore’nin eğitim sistemi oldukça merkezi bir görünümde olsa da toplumun eğitime bakış açısı ciddi anlamda fark yaratmaktadır. Öğretmenlik mesleği Kore halkı için oldukça saygıdeğer bir meslek dalı olup, özellikle okul müdürlüğu toplumda yüksek bir statüye sahiptir (Konan, Çetin ve Bozanoğu, 2018: 145). Bu anlamda salgın döneminde de en büyük sorumluluk yine öğretmen ve okul yöneticilerine düşmüştür. Hükümet tarafından sağlanan “School-on” deneyim paylaşım platformunda öğretmen ve okul yöneticileri kendi bilgi, beceri ve deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşarak, meslektaş öğrenmesi şeklinde çevrimiçi öğrenme sürecinde birbirlerine destek olmuşlardır (MoE, 2020: 6).

Örgütler hızlı değişimlerin yaşandığı günümüzde dinamik bir çevrede varlıklarını sürdürmeye çalışmaktadır. Böyle bir çevrede örgütler amaçlarını gerçekleştirmek için insan kaynaklarından etkili bir şekilde yararlanma, çalışanların yeteneklerini, bilgi ve becerilerini arttırma arayışına girmiştir (Kahraman ve Çelik, 2020: 152). Bu anlamda bilişim teknolojilerinde dünyanın önde gelen ülkelerinden birisi olan Kore örneğinde; salgın öncesinde de var olan eğitimde yenilikçi arayışlar salgının etkisiyle hız kazanmış ve Kore eğitim sisteminin uzaktan eğitime oldukça başarılı bir şekilde entegre olduğu ifade edilebilir.

Estonya’da Uzaktan Eğitim Faaliyetleri

Estonya küçük bir ülke olmasına rağmen son yıllarda özellikle eğitim sisteminin göz alıcı başarılarıyla adından sıklıkla söz ettirmeyi başarmıştır. Estonya 2018 PISA sonuçlarında ise ilk 5 ülke arasında yer almıştır. Ülkenin bu başarısının arkasında daha salgın gerçeğiyle tanışmadan önce 2015 yılına kadar uzanan Eğitimde Dijitalleşme Hareketi adı verilen eğitim politikası yer almaktadır (Vihma, 2020). Böylece Estonya hükümeti 13.03.2020 tarihinden itibaren ülkedeki yüz yüze eğitim faaliyetlerini durdurmuş; ancak örgün ve yaygın eğitim faaliyetleri iptal edilmek yerine bütünüyle uzaktan eğitime dönüştürülmüştür (WorldBank, 2020: 19).

Kriz anında eğitim gibi çok yönlü bir sürecin sağlıklı yönetilebilmesi elbette var olan alt yapı yatırımlarına, öğretmen ve yöneticilerin hazırbulunuşluğuna ve aile desteğine bağlıdır (OECD, 2020). Estonya örneğinde öğrenci ve öğretmenlerin ihtiyaç duyacağı tüm bilgi ve belgeler, ders materyalleri vb. salgın öncesinde de zaten dijital ortama taşındığından paydaşlar uzaktan öğretime geçiş sürecinde herhangi bir kılavuza ihtiyaç duymamış veya zorlanmamıştır (Reimers & Schleicher, 2020: 25). Ancak Estonya Eğitim Bakanlığı, üniversitelerle sürdürdüğü işbirliğini bu süreçte daha da etkin kılarak özellikle öğretmen ve yöneticilerin kolaylıkla ulaşabilecekleri faydalı bilgi ve belgeleri tek bir platformda toplamıştır (OECD, 2020: 21).

Salgının en başında acil durum ilan edilen ülkede hemen hemen tüm yayın evleri, bilişim şirketleri, müzeler vb. dış paydaşlar öğrenci ve öğretmenlere ihtiyaç duyabilecekleri e-ders, etkileşimli içerik, öğretici oyunlar vb. içerikleri ücretsiz olarak kullanıma açmışlardır (Luik & Lepp, 2021: 8). Eğitime ayrılan ekonomik payı bir gider olarak algılamak yerine toplumların geleceğine yapılan bir yatırım olarak görülmesi, böylece eğitim finansmanının strateji belirleme çabalarıyla birlikte ele alınması gerekmektedir (Konan, Çetin ve Bozanoğlu, 2018: 63). Buna göre Estonya örneğinde uzun yıllardır sürdürülen eğitim reformlarının salgın döneminde işe yaradığı görülmektedir.

Kanada’da Uzaktan Eğitim Faaliyetleri

Kanada, federal yönetim yapısıyla alışılmışın dışında bir eğitim sistemine sahiptir. Kanada federal yapısı nedeniyle birden fazla eğitim sistemine sahip olan merkezi anlamda bu sistemleri tek çatı altında toplamak yerine her bir eyaletin eğitim bakanından oluşan eğitim bakanları konseyine sahip olan belki de tek ülkedir (Çetin ve Konan, 2020: 53). Bu farklı kurgusuyla Kanada eğitim sistemleri kendi içinde bir düzene sahip olup, PISA değerlendirmelerinde oldukça başarılı sıralamalara yerleşmektedir. Çevresel koşullara karşı oldukça esnek ve çevik yapısıyla gerekli tepkiyi verebilen bu eğitim sisteminin salgın döneminde de çağın gerekliliklerinden faydalandığını söylemek mümkündür.

Kanada gibi çok uluslu, çok dilli ve farklı uluslardan öğrenci-öğretmen göçü alan bir ülkede salgının seyrinin eğitim sistemine yansması oldukça ciddi bir konudur. Zira Kanada hükümeti yetkililerince uzun süreli okul kapanmalarının toplumun özellikle dezavantajlı kesimleri bir fırsat eşitsizliği ve uçurumu yaratacağı ifade edilmiştir (GovCa, 2020). Ancak salgının seyri dikkate alınarak eyaletler *risk-tabanlı-değerlendirme* esasına göre kendi bölgelerine has koşulları göz önüne alarak gerekli tedbirleri almışlardır. Kanada’nın en büyük eyaleti olan Ontario’da 19 Nisan 2020’den itibaren okullarda yüz yüze eğitime ara verilmiş ve uzaktan eğitime geçilmiştir; ayrıca özel gereksinimli öğrenciler için bireyselleştirilmiş-öğrenme modeli hayata geçirilmiştir (Ontario Eğitim Bakanlığı, 2020). Bu tip federal sistemin bir faydası olarak Kanada’da gerek salgın öncesi gerekse salgın döneminde yerinden karar alma mekanizmasının etkililiği sayesinde toplumun salgın risk haritası

çıkarılmış ve okul kurulları tarafından okulların ne zaman ve ne kadar süreyle kapalı kalacağı kararlaştırılmıştır.

Özellikle bilişim teknolojilerinde yaşanan güncel gelişmeler, eğitimcileri bu yeni teknolojileri öğretim sürecine entegre etmeye zorlamakta ve yeni neslin bilgisayar okuryazarlık becerilerini dikkate alarak bizleri eğitimi yeniden düşünmeye sevk etmektedir (Konan, 2010: 2568). Kanada özelinde ise hükümetin dünyanın geri kalanında eşine az rastlanan ekonomik yardımları ile salgının eğitime yansımaları hissettirilmemiştir.

Birleşik Krallık 'ta Uzaktan Eğitim Faaliyetleri

Dünya genelinde etkisi hissettiren Covid salgını, geleneklerine aşırı bağlı olan Birleşik Krallık gibi ülkelerde bile eğitime yeni bir pencereden bakmayı zorunlu kılmıştır. Birleşik Krallık yönetimi dünya genelinde bir salgına dönüşen Covid'e karşı diğer ülkelerin alışık olmadığı bir stratejiyle yaklaşmış ve salgının ilk başlarında "sürü bağışıklığı" gibi bir söylemle salgının toplumun belli bir kısmına bulaştıktan sonra etkisini yitireceğini ümit etmiştir. Ancak ilerleyen günlerde gerek kamuoyu baskısı gerekse artan ölüm vakaları sonucunda 23 Mart 2020 tarihinde okullarda yüz yüze eğitime ara vermiştir (BBC, 2020).

Ülke nüfusu içinde dezavantajlı konumda olan ve devlet tarafından sağlanan formal eğitime bile ulaşmakta zorluk çeken bir kesim olduğundan; okulların yüz yüze eğitime kapatılması toplumsal anlamda büyük tartışmalara neden olmuştur. Ancak bu süreçte hükümet tarafından açıklanan yol haritasında bu kesimlerin bilgisayar, tablet ve internet erişimi konusunda desteklenmesi kararlaştırılmıştır (GovUK, 2020). Ayrıca devlet okulları için yapılan anlaşmalar gereği her bir okul öğrenci ve öğretmenlerinin kullanımı için *Google veya Microsoft Sanal Sınıf Uygulamalarından* birini seçerek devlet katkısına başvurmaktadır (Education UK, 2021). Yine benzer şekilde iki çevrimiçi öğrenme platformu, Oak National Academy ve Bitesize öğretmen, öğrenci ve velilerin kullanımına ücretsiz olarak açılmış ve kullanımı teşvik edilmiştir.

Türkiye'de Uzaktan Eğitim Faaliyetleri

Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel salgın olarak ilan edilen Covid, tüm dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de çeşitli etkiler oluşturmuştur. Ülkemizde ilk Covid tanısı 11 Mart 2020 tarihinde konulmuş olup; okullarda eğitim nasıl devam edeceği ise 12 Mart 2020 tarihinde Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk tarafından yapılan açıklamada "öğrenciler, öğretmenler ve velilerin sağlığı için ülke genelindeki bütün okulların 16 Mart Pazartesi'den itibaren 30 Mart Pazartesi'ne kadar 2 hafta süreyle tatil edilmesinin kararlaştırıldığı" duyurulmuştur (MEB, 2020). Bu iki haftalık kapanmanın ilk haftası dönem arası tatili olarak değerlendirilmiş ve son haftası ise TRT EBA TV aracılığıyla uzaktan eğitim başlamıştır. Sonrasında salgının seyri de göz önüne alınarak yapılan ikinci bir açıklamayla okullarda yüz yüze eğitime verilen aranın 31 Mayıs 2020'ye dek sürmesi kararlaştırılmıştır (Anadolu Ajansı, 2020). Bu ikinci kararla Türk Eğitim Sisteminde uzaktan eğitimin nasıl daha etkili ve verimli sürdürüleceği konuşulmaya başlanmış ve uzaktan eğitim konusunda ne gibi tedbirler alınacağı tartışılmıştır.

Uzaktan eğitim sürecinin beraberinde getirdiği değişimler ve gelişmeler doğrultusunda öğretmenler EBA üzerinden öğrencileriyle ders içeriği paylaşma ve EBA aracılığıyla ödevlendirmeler yapma etkinliklerinde bulunmuşlardır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından öğretmenler ve öğrenciler için 13 Nisan tarihinde EBA üzerinden canlı sınıf ve canlı ders uygulaması hayata geçirilmiştir (Kırmızıgül, 2020: 287). Türkiye'de okulların eğitim öğretime ara verilmesi kararı ile MEB etkin bir uzaktan eğitim sistemi kurmak için dijital eğitim platformu olarak hizmet veren Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) altyapısını güçlendirmiş ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ile işbirliği yapmıştır (Yaman, 2021: 3300). Bu süreç ülkemize küresel anlamdan uzun yıllardır süren dijital dönüşümün eğitim sistemimize nasıl entegre edileceğinin bir iz düşümü olması sebebiyle oldukça dikkat çekicidir. Zira 80li yıllarda başlayan dijital dönüşüm çabaları sayesinde 1990-2000 yılları arasında bilim ve teknoloji alanındaki politikalar yeniden şekillenmeye başlamış ve e-devlet

uygulamalarına geçiş sürecini gerçekleştirme noktasında önemli bir mesafe kat edilmiştir (Taş, Uçacak ve Çiçek, 2017: 2305).

Türkiye özelinde Covid dönemi eğitim faaliyetlerinin uzaktan eğitim sürdürülmesinde iki önemli nokta dikkat çekicidir. Birincisi EBA platformunun zaten kullanılan ve öğrenci-öğretmenlerin pandemi öncesinde de sıklıkla başvurduğu bir kaynak olmasıdır. EBA ilk kez 2012’de kullanıma açılmıştır; bu sayede belli aralıklarla güncellenmiş ve dijital bir eğitim aracı olma yolunda ciddi mesafe kat etmiştir. İkincisi ise Türkiye’de öğrenci ve öğretmen sayısının uzaktan eğitime geçişte ciddi sorunlar yaratacağı gerçeğidir. Eğitimde bilişim teknolojilerinin aracılığıyla uzaktan eğitim platformlarının kullanılması, Covid-19 salgınından daha öncede alternatif bir sistem olarak uzun yıllar tartışılmıştır (Yaman, 2021: 3300). Ancak ülkemizdeki öğrenci ve öğretmen sayısı göz önüne alındığında cihaz ve internet erişiminin bir nevi fırsat eşitsizliği yaratması kaçınılmaz olmuştur.

Bilgisayar veya tablet gibi bir cihaza sahip olmayan dezavantajlı öğrenciler için Eylül 2020’den itibaren bağış kampanyaları başlatılmıştır. Ayrıca hükümet tarafından da benzer bağışlarla dezavantajlı gruplar desteklenmiştir. Zamanla vaka sayıları da göz önüne alınarak “seyreltilmiş eğitim” adıyla hibrit eğitim denemeleri de yapılmıştır. Bu sayede yüz yüze ve uzaktan eğitim faaliyetleri birbirini destekleyecek şekilde yürütülmeye çalışılmıştır.

Sonuçlar ve Tartışma

Teknolojideki gelişmeler sonucunda bilgiyi aktarmaya olanak sağlayan farklı taşıyıcılar ortaya çıkmıştır. Bu taşıyıcıların başında internet yer almaktadır (Akdemir, 2011: 70). Teknolojik gelişmelerin hayatın her alanına entegre edilmesi söz konusu olduğundan bu durum eğitim sürecine de yansımış ve eğitimde teknoloji kullanımı giderek yaygınlaşmıştır. İnsanoğlunun nasıl öğrenim sorusuna alternatif çözümler üretmeye başlamasıyla varlığını gösteren eğitim teknolojileri her geçen gün etkisi altında olduğu dış faktörlerle önemli değişimler geçirerek farklı boyutlar kazanmaktadır (Göktaş vd., 2012: 177). Bugün gelinen noktada ise eğitimde teknoloji kullanımı bir seçenek değil adeta zorunluluk halini almıştır.

Araştırma kapsamında beklenmeyen bir durum karşısında krize çözüm bulmak amacıyla geliştirilen uzaktan eğitim formülünün dünyanın farklı ülkelerinde farklı yaklaşımlarla ele alındığı anlaşılmıştır.

Covid salgınının en yoğun hissedildiği alanlardan birisi de eğitimdir; zira klasik anlamda yüz-yüze eğitim esasına göre kurgulanmış pek çok başarılı eğitim sistemi bu küresel kriz karşısında zaman zaman çaresiz kalmıştır. Böylesi bir krize ve bunun sosyal hayata etkilerine nasıl müdahale edileceği ülkelerin mevcut eğitim sistemlerinin yapısına, işleyişine, insan kaynaklarına, teknolojik alt yapılarına ve krizle mücadele yeterliklerine bağlı olarak farklılık göstermiştir. Uluslar üstü bir dizi çabada da görüldüğü üzere eğitimin dış çevreden gelen uyarıcılardan bağımsız ele alınamayacağı gerçeği; salgın döneminde tüm eğitim sistemlerini ortaya çıkan bu krizi yönetmeye, kaosla başa çıkmaya ve var olan klasik eğitim anlayışını yeni bir forma dönüştürmeye zorlamıştır.

Covid salgınıyla hayatımıza giren uzaktan eğitimin çeşitli avantajlara sahip olduğu anlaşılmaktadır. Uzaktan eğitimde geleneksel eğitimde yer alan kalıplaşmış yapının dışına çıkılarak esnek, zengin ve etkileşimli bir eğitim ortamı oluşturularak bireylere daha etkili bir eğitim imkânı sunulabilmektedir (Özbay, 2015). Öte yandan uzaktan eğitim aracılığıyla bireysel ve bağımsız öğrenme ile sorumluluk kazandırılarak öğrenciye serbestlik sağlanabilir ve zengin bir eğitim ortamı sunulabilir, çünkü öğrenciyi sınıf ortamında öğrenim görmeye zorlamayan, belli bir zaman ve kapalı alanda bulunma zorunluluğunu ortadan kaldıran bir durum söz konusudur (Akyürek, 2020).

Farklı sosyo-ekonomik şartlara sahip Kore, Estonya, Birleşik Krallık, Kanada ve Türkiye örneğinde uzaktan eğitimin farklı zaman aralıklarında çeşitli ihtiyaçları karşılamak üzere başvurulan bir araç olduğu anlaşılmaktadır. Ancak Covid salgınıyla birlikte bir krizin çözümü için acilen geliştirilen bir çözümün de parçası olduğu ifade edilebilir. Durumun bu denli kritik bir öneme sahip olmasına rağmen uzaktan eğitimin farklı aşamalarda çeşitli sorunlara da yol açtığı veya bazı ön gereksinimlerin karşılanmasını zorunlu kıldığı da unutulmamalıdır. Açık ve uzaktan eğitim uygulamaları esnasında, açık ve uzaktan eğitimin alt yapısının oluşturulması, teknik donanımın

sağlanması, öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme ile uygulamanın sürdürülebilirliği gibi bazı önemli gereksinimler olduğu dikkat çekmektedir (Can, 2020).

Kaynakça

- Adıyaman, Z., (2001). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology TOJET*, 1(11), 92-97.
- Akdemir, Ö. (2011). Yükseköğretimimizde uzaktan eğitim. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (2), 69-71.
- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan Eğitim: Bir Alanyazın Taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-9.
- Anadolu Ajansı. (2020). Milli Eğitim Bakanı Selçuk: Uzaktan eğitime 31 Mayıs'a kadar devam edilecek. <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/milli-egitim-bakani-selcuk-uzaktan-egitime31-mayisa-kadar-devam-edilecek/1822357>.
- Bozkurt, A., and R. C. Sharma. 2020. "Emergency Remote Teaching in a Time of Global Crisis Due to CoronaVirus Pandemic." *Asian Journal of Distance Education* 15 (1): i-vi. Accessed 24 July 2020.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Çetin, R. & Konan, N . (2020). Farklı Ülkelerin Eğitim Denetimi Sistemlerine İlişkin Bir İnceleme . *Scientific Educational Studies* , 4 (1) , 45-77 . DOI: 10.31798/ses.815786
- Demir, E. (2014). Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (39).
- Dhawan, S. (2020). Online learning: A panacea in the time of COVID-19 crisis. *Journal of Educational Technology Systems*, 49(1), 5-22.
- Diñer, Ö. G. S. (2016). Bilgisayar Destekli Eğitim Ve Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış. *Adana, Seyhan, Türkiye*. https://www.researchgate.net/profile/Serkan-Dincer/publication/298192658_Bilgisayar_destekli_egitim_ve_uzaktan_egitime_genel_bir_bakis/links/56e6a14308ae65dd4cc1b3e9/Bilgisayar-destekli-egitim-ve-uzaktan-egitime-genel-bir-bakis.pdf
- Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık, Ö., Yıldırım, G., & Reisoğlu, İ. (2012). Türkiye’de eğitim teknolojileri araştırmalarındaki eğilimler: 2000-2009 dönemi makalelerinin içerik analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 177-199.
- Kahraman, Ü., & Çelik, O. T. (2020). Öğretmen Güçlendirme Üzerine Yapılan Araştırmalara Yönelik Tematik Bir İnceleme. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(21), 151-177.
- Kaup, S., Jain, R., Shivalli, S., Pandey, S., & Kaup, S. (2020). Sustaining academics during COVID-19 pandemic: the role of online teaching-learning. *Indian Journal of Ophthalmology*, 68(6), 1220.
- Kim, J. (2020). Learning and teaching online during Covid-19: Experiences of student teachers in an early childhood education practicum. *International Journal of Early Childhood*, 52(2), 145-158.
- Kırmızıgül, H. G. (2020). CoVid-19 Salgını Ve Beraberinde Getirdiği Eğitim Süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 283-289.

- Konan, N. (2010). Computer literacy levels of teachers. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 2567-2571.
- Konan, N., Çetin, R. B., & Bozanoğlu, B. (2018). Pisa’da başarılı olan ülkelerin eğitim finansmanının analizi. *Scientific Educational Studies*, 2(1), 56-70.
- Konan, N., Çetin, R. B., Bozanoğlu, B . (2018). PISA’da Başarılı Olan Bazı Ülkelerde Okul Müdürlerinin Seçilme, Yetiştirilme Ve Görevlendirilmesi . *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*,5(2),141-157 Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/cybd/issue/40030/430061>
- Luik P & Lepp M., (2021). Local and External Stakeholders Affecting Educational Change during the Coronavirus Pandemic: A Study of Facebook Messages in Estonia. *Education Sciences*; 11(3):113. <https://doi.org/10.3390/educsci11030113>
- Murphy, M. P. A. 2020. “COVID-19 and Emergency eLearning: Consequences of the Securitization of Higher Education for Post-pandemic Pedagogy.” *Contemporary Security Policy* 41 (3): 492–505. doi:10.1080/13523260.2020.1761749.
- OECD, (2020). OECD Education Working Papers No. 224, <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/8e95f977-en.pdf?expires=1622061531&id=id&accname=guest&checksum=01EA21D6B51890A4CBB D1B4CB79DFC2A>
- OECD, (2020). Estonia Country Note, <https://www.oecd.org/education/Estonia-coronavirus-education-country-note.pdf>
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 376-394.
- Qazi, A., Qazi, J., Naseer, K., Zeeshan, M., Qazi, S., Abayomi-Alli, O., ... & Haruna, K. (2021). Adaption of Distance Learning to Continue the Academic Year Amid COVID-19 Lockdown. *Children and Youth Services Review*, 106038.
- Rapanta, C., Botturi, L., Goodyear, P., Guàrdia, L., & Koole, M. (2020). Online university teaching during and after the Covid-19 crisis: Refocusing teacher presence and learning activity. *Postdigital Science and Education*, 2(3), 923-945.
- Reimers, F. M & Schleicher, A. (2020), A framework to guide an education response to the COVID-19 Pandemic of 2020, https://oecd.dam-broadcast.com/pm_7379_126_126988-t63lxosohs.pdf
- Sarı, E., & Sarı, B. (2020). Kriz Zamanlarında Eğitim Yönetimi: Covid-19 Örneği. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(2), 49-63.
- Taş, İ. E., Uçacak, K., & Çiçek, Y. (2017). Türk Kamu Yönetiminde Yaşanan Dijital Dönüşümün Bürokratik İşlemlerin Azaltılması Üzerindeki Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Kayfor 15 Özel Sayısı), 2303-2319.
- World Bank, (2020). Tertiary Education and COVID-19: Impact and Mitigation Strategies in Europe and Central Asia, <https://documents1.worldbank.org/curated/en/783451590702592897/COVID-19-Impact-on-Tertiary-Education-in-Europe-and-Central-Asia.pdf>
- Yaman, B. (2021). Covid-19 pandemisi sürecinde Türkiye ve Çin’de uzaktan eğitim süreç ve uygulamalarının incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(Pandemi Özel Sayısı), 1-1.
- Ministry of Education Korea, <http://english.moe.go.kr/boardCnts/view.do?boardID=282&boardSeq=80869&lev=0&searchType=S&statusYN=C&page=1&s=english&m=0303&opType=> adresinden 26.05.2021 tarihinde erişilmiştir.
- <https://blogs.iadb.org/educacion/en/covid19southkorea/> adresinden 26.05.2021 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.oecd.org/education/Republic-of-Korea-responding-COVID-19-policy-notes.pdf>
adresinden 26.05.2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://cls1.edunet.net/cyber/cm/mcom/pmco000b00.do>

<https://www.ebsoc.co.kr/>

<https://e-estonia.com/covid-19-is-likely-to-change-the-future-of-learning-in-estonia-this-is-old-news/>

<https://www.canada.ca/en/public-health/services/diseases/2019-novel-coronavirus-infection/health-professionals/guidance-schools-childcare-programs.html> adresinden 26.05.2021 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.ontario.ca/page/covid-19-reopening-schools#section-0> adresinden 26.05.2021 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.bbc.com/news/av/uk-52001579>

<https://www.gov.uk/guidance/get-help-with-technology-for-remote-education-during-coronavirus-covid-19>

<https://get-help-with-tech.education.gov.uk/digital-platforms>

<https://www.thenational.academy/>

<https://www.bbc.co.uk/bitesize>

<https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr.web>